

VII./1.fejezet: Rhinitisek

A **rhinitis definíció** szerint az orrnyálkahártya gyulladása, amely klinikailag akkor állapítható meg, ha a tüszögés, orrviszketés, orrfolyás, gátolt orrlégzés közül legalább 2 tünet napi rendszerességgel, fél-egy órán át megfigyelhető (Hirschberg A.: Rhinitis, 2004)

A **rhinitiseket etiológia alapján** allergiás-, fertőzőses- és egyéb eredetű csoportokba oszthatjuk.

Az allergiás nátha lehet szezonális és perenniális aszerint, hogy a tünetek csak pollenszezonban vagy azon kívül is fennállnak-e. Újabb nomenklatura szerint megkülönböztetünk intermittáló és perzisztáló formát (ARIA Guideline). Az intermittáló formánál a tünetek jelenléte < 4 nap/hét, vagy < 4 hét/év. Perzisztáló esetben a tünetek > 4 nap/hét vagy > 4 hét/év ideig vannak jelen. Mindkét formánál a tünetek lehetnek enyhék, ill. közepes-súlyosak (1. ábra).

A fertőzőses rhinitis lehet virális, bakterialis, specifikus, ill. egyéb etiológiájú. A vírusok közül a Rhinovírus okoz leggyakrabban fertőzést, de gyakori az Adeno-, Influenza-, Parainfluenza-, RS- és Coxsackie vírusinfectio is. Bakteriális szuperinfectio esetén az addig vizes orrfolyás purulenssé, sűrűvé, rossz szagúvá válik. Legtöbbször Haemophilus influenzae, Streptococcus pneumoniae és pyogenes, Moraxella catarrhalis áll a háttérben. A specifikus gyulladások jóval ritkábban fordulnak elő, mint az előbbi fertőzések, közülük a rhinoscleroma (Klebsiella rhinoscleromatis) a leggyakoribb, az egyéb kórokozók kiváltotta specifikus gyulladások (tbc, lues, lepra, malleus, parazitás) ritkák. Az egyéb eredetű fertőzések közül a mikotikus rhinosinuszitisek incidenciája emelkedik, leggyakoribb kórokozó az Aspergillus fumigatus.

Az egyéb etiológiája rhinitisek okai a következők lehetnek:

Idiopathiás

Nem-allergiás Rhinitis Eosinophil Syndromával (NARES)

Vasomotor Rhinitis

Hormonális

Foglalkozási (allergiás és nem-allergiás)

Intermittáló

Perzisztáló

Környezeti

Élelmiszer által kiváltott

Gyógyszer által kiváltott

Atrófiás

Psychogén

Gastro-oesophagealis reflux

Az idiopathiás rhinitist a tartósan gátolt orrlégzés és változó mértékű orrváladékozás (beleértve a postnasalis tapadós váladékcsgörgást) jellemzi. Jellemző a környezeti ingerekre adott fokozott válasz, szénanáthát

Elhúzódo nátha, tartós orrdugulás háttérben milyen kórképek állhatnak?

utánozhat, valamint időskori profúz vizes orrfolyás (old man's drip) is előfordul. A NARES szindrómára (NARES - Non-allergic Rhinitis with Eosinophilia Syndrome; Jacobs, 1987) az ornyálkahártya eosinophil gyulladása jellemző, szteroidok hatékonyan befolyásolják. A vasomotor rhinitis multifaktoriális etiológiájú kórkép, jellemzője az ornyálkahártya vegetatív beidegzésének zavara. Számtalan külső és belső inger válthatja ki és tarthatja fenn a tüneteket (fizikai és kémiai irritatív anyagok, gyógyszerek, hormonális okok, anyagcsere betegségek, stressz, neurózis).

A hormonális rhinitist bizonyos hormonális változások indukálhatják, pl. pubertás, terhesség, menstruációs ciklus, néha fogamzásgátlók szedése is.

A **foglalkozási rhinitis** lehet allergiás vagy nem allergiás eredetű, gyakori a malomiparban, textiliparban, mezőgazdaságban dolgozóknál.

A különböző **környezeti ártalmak** fokozzák az allergiás nátha előfordulását, elsősorban azért, hogy a légszennyező anyagok az allergének antigenitását fokozzák, valamint hatásukra fokozódik az adhéziós molekulák expressziója a felsőlégtutakban, a légúti gyulladás következtében megnő a permeabilitás. Gyakori az ún. Sick building szindróma is (légkondicionálás, szellőztetés, ragasztott szőnyegpadló és tapéta, fénymásológép).

A **gyógyszer indukálta rhinitis** leggyakoribb megnyilvánulási formája a rhinitis medicamentosa, amit elsősorban $\alpha 1$ és $\alpha 2$ agonista lokális vasokonstriktor készítmények váltanak ki tartós alkalmazás során. Emiatt nem szabad az ilyen orrcseppeket, spray-eket 7-10 napnál tovább használni. Gyorsan kialakul a tolerancia (egyre kisebb lesz a hatás és egyre rövidebb ideig áll fenn) és a következményes addikció (hozzászokás). Jellemző még a rebound effektus, azaz a vasokonstriktor hatás megszűnte után tapasztalható még kifejezettebb, tartós orrdugulás.

Az **atrophiás rhinitis** primer formája az ozaena, amely háttérben bakteriális infectio állhat, Klebsiella ozaenae baktérium kimutatható az orrváladékból. Secunder forma a traumát, sebészi beavatkozást, idült gyulladást, irradiációt követően kialakult atrophiás gyulladás.

I. FERTŐZÉSES RHINITIS	II. ALLERGIÁS RHINITIS	III. EGYÉB RHINITIS
Egyszerű hurut, nátha	Intermittáló	Idiopathiás rhinitisek
Gennyes nátha	Perzisztáló	NARES
Specifikus rhinitis	Kevert	Rhinitis vazomotorika
	Foglalkozási	Hormonális rhinitis
		Gyógyszer
		Foglalkozási
		Környezeti ártalmak
		Élelmiszer által kiváltott
		Atrófiás
		Rhinitis sicca anterior

1. ábra: A nátha etiológiai felosztása